

AMERICA FOR
BULGARIA
FOUNDATION

**Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)**

БЮЛЕТИН №9

Септември 2022

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект *“Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство”* – САРА, подкрепен от Фондация *“Америка за България”*.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация *„Америка за България“* или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- Започна сеитбената кампания за реколта 2023 г. Трите основни есенни култури – пшеница, ечемик и рапица се очаква да заемат площ около 1,43 млн.ха., което да бъде с около 1% повече отколкото предишната година. Това увеличение ще дойде основно по линия на пшеницата.
- Намаление се очаква да се наблюдава при рапицата, където поради намалената относителна рентабилност към другите култури и заради чувствителността при презимуването на насажденията, тази култура подобно на ечемика леко отстъпва в общата структура до 115 хил.ха. Ечемика се очаква да покрие 115 хил.ха, а пшеницата да заеме площ от 1,2 млн.ха
- CAPA оценява реколтирани площи от царевица през тази година да възлязат на 570 хил.ха. Оценките за добива е той да бъде около 6 т/ха, докато прогнозите на [JRC-Mars](#) продължават да вървят надолу до 5,95 т/ха. Общото производство с вероятност 47% ще е между 3,3-3,45 млн.т., докато вероятността да е до 10% над тези обеми е 14%, а с до 10% под тях на 33%.
- Реколтираните площи при слънчогледа се предвижда да възлязат на 840 хил.ха при среден добив от 2,3 т/ха. Оценката на CAPA за реколтата 2022/23 с вероятност 55%, е тя да е в диапазона 1,8-1,95 млн.т. Оценката за до 10% по-ниско производство се изчислява на 28%, а до 10% нагоре на 14%. Прогнозният добив според [JRC-Mars](#) се понижава до 2,21 т/ха.
- Изкупните цени на царевицата и слънчогледа ще вървят нагоре в следващите месеци, като това ще става плавно, ако не възникнат усложнения, причинени от фактори извън земеделските пазари.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- FOB цените от Русия към края на м.септември започват да спират спада си след няколкоседмично намаление, настъпило в резултат на новата реколта. При хлебната пшеница - 330 US\$/т, ечемик - 290 US\$/т, фуражна пшеница - 285 US\$/т, царевицата - 310 US\$/т. FOB предлагането на слънчогледово семе от Украйна е на около 560 US\$/т, докато FOB цената на слънчогледово олио от Русия на 1250 US\$/т.
- Украйна почти възстановява експортните си количества от преди войната, като през м.септември само през пристанищата на Одеса са изнесени 4 млн.т.
- По данни на украинското министерство на земеделието засетите площи със зимна рапица за следващата година са 960 хил.ха, което е надолу от 1,4 млн.ха преди година и е близко до размерите пред 2020 г.
- FOB цените на палмово масло от Малайзия към м.септември вървят надолу до 950 \$US, което само за месец е 12% спад, а за тримесечие 40%. Добрите перспективи пред реколтата при палмовото и соево масло са в основата на тези тенденции.

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	06.2022	07.2022	08.2022	09.2022*	10.2022*
Хлебна пшеница	704,10	633,69	647,38	640	650
Фуражна пшеница	690,41	621,95	629,78	630	630
Ечемик	639,54	582,84	600,44	590	590
Царевица	625,87	580,88	561,32	590	610
Слънчоглед**	1344	994	1116,67	1050	1100

*Прогнозни цени

**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗМ и НСИ

- Липсва информация

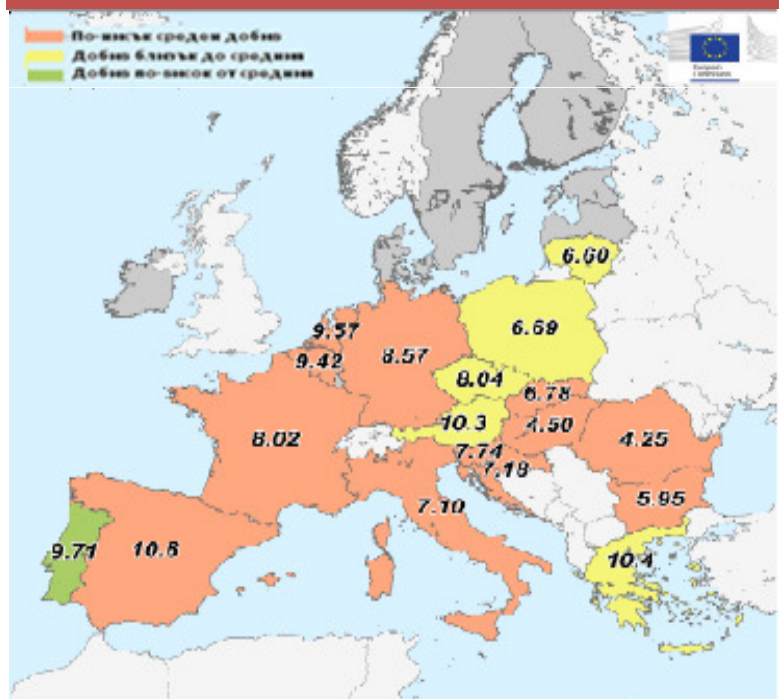
Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	07.2022	08.2022	% изменение годишна база
Пшеница, червена мека, евро/тон (Мексикански залив)	311,57	-	+33%
Ечемик, евро/тон (На място Минеаполис)	-	-	-
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	317,75	-	+46%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	1530	-	+33%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Прогнозни средни добиви за царевица в ЕС за 2022 г. към средните за периода 2017-2021 година от JRC-Mars към ЕК

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, September, 2022

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- Оценките на САРА за средните добиви от открити площи през настоящата година е за по-високи равнища отколкото миналата година. При домати, средните добиви се предвиждат на 26 т/ха (+11% в сравнение с 2021 г.), при краставиците и корнишоните – 17,8 т/ха (+11% на база 2021 г.) и при пипера - 20 т/ха, почти аналогично за година.
- Очакванията за по-високи добиви рефлектират в повишаване оценките за полското производство, което при домати може да достигне 65 хил.т. Общото производство на домати се изчислява на 108 хил.т. Полското производство на пипер се оценява на 59 хил.т (+4% към 2021 г) и общо производство от 61 хил.т.
- Въпреки видимото намаление на вноса на разглежданите зеленчуци през първото полугодие на 2022 г. в сравнение със същия период на 2021 г., САРА запазва предвижданията за висок внос на годишна база, заради намаленото вътрешно предлагане и относителното запазване на консумацията, въпреки повишението на цените .
- САРА оценява годишния внос на домати да се покачи до 105 хил.т, като за първите 6 месеца са внесени 52,7 хил.т. Вносът на пипер за година се предвиждаше на 39 хил.т, като вероятно ще бъде по-малък заради добрата реколта, като за полугодията са внесени 14,6 хил.т. Оценките за вноса на краставици през 2022 година са за 38 хил.т., като за полугодията са внесени 17,8 хил.т.
- В следващите години може да се очаква продължаване тенденцията висок дял на вносните домати, пипер и краставици в консумацията на домакинствата, но спадът в броя на населението, което за 2020 г. е 6,5 млн.души и за последните 2 години се топи с по-голям процент заради Ковид-19 ще задържа общите внесени обеми.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- Глобалното производство на биологични зеленчуци се очаква да стигне 10,3 млрд. US\$, което представлява ръст от 4,9% на годишна база. Най-големият пазар на биологично фермерство е региона на Тихоокеанска Азия, следван от Западна Европа. Същевременно световното селскостопанско биологично производство вероятно ще надмине 105 млрд. US\$ през 2022 г.
- ЕК прогнозира спад с 9% при производството на домати в ЕС на годишна база. Оценките са за около 16,5 млн. тона продукцията. Намалението ще е значително при домати за преработка, които представляват близо 60% от общото количество - с около 14% под миналогодишното равнище. Предвижда се произведеното количество домати за прясна консумация да е около 6,2 млн. тона (-3% спрямо 2021 г.).
- Очаква се вносът на домати за прясна консумация в ЕС да се увеличи с 3% до около 730 хил. тона. Турция разширява с 5% делът си през 2021 г., осигурявайки 25% от общото количество на импорта.

Изкупни цени, лв./тон

	06.2022	07.2022*	08.2022*	09.2022*	10.2022*
Домати	0,87	0,95	0,95	1,00	1,10
Краставици	1,05	1,00	1,10	1,00	1,00
Пипер	0,91	0,90	0,90	0,80	0,85

Източник: НСИ

* - прогнозни данни без включен ДДС

Цени на едро, лв./кг.

	06.2022	07.2022	08.2022*	09.2022*
Домати - оранжерийни	2,55	2,29	2,05	2,55
Домати - внос	2,22	2,26	1,62	2,15
Краставици - оранжерийни	1,54	1,66	2,30	1,90
Краставици - внос	1,75	1,62	2,00	1,80

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	06.2022	07.2022	08.2022	09.2022
Домати	3,50	2,77	2,70	2,70
Краставици	2,47	2,39	2,78	2,91
Чушки (червени)	4,84	3,70	3,31	2,70

Източник: САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- Цените на домати в ЕС през м.септември се възстановяват до 1,43 евро/кг, след като бяха паднали през м.август до 1,14 евро/кг. Цените в Испания през м.септември се повишават осезаемо до 1,31 евро/кг, което е с 43% нагоре за месец. Цените на едро на домати в Турция се стабилизират през м.септември до 0,21 US\$/кг, докато в края на м.август бяха 0,19 US\$/кг. Тези цени за м.октомври се очаква да нараснат до 0,40 US\$/кг.
- Цените на сладкия пипер в ЕС се задържат, като при зеления пипер в ЕС, те са 1,35 евро/кг, а червеният пипер в Испания по данни на [Agro Pizarra](#) в края на м.септември вече е 1,75 евро/кг. През м.октомври цените се очаква да продължат да растат, като при червения пипер те могат да достигнат 2,00 евро/кг. Цените на едро на зеления пипер в Турция през м.септември нараснаха за месец до 0,49 US\$/кг, което е около 30% нагоре, а през м.септември се очаква да нараснат до 0,50 – 0,55 US\$/кг.
- Цените на едро на краставици в Турция в края на м.септември се покачват до 0,22 US\$/кг от около 0,18 US\$/кг през м.август. Цените в Испания през м.септември не успяха да се покачат и останаха на равнища 0,85 евро/кг, след като в края на м.август бяха 0,90 евро/кг. Цените на едро през м.октомври в ЕС се очаква да останат в диапазона 0,85-0,95 евро/кг.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- Предвижданията на САРА за поголовието от млечни крави през 2022 г. е то да падне до 202 хил.глави, като година по рано е достигало 214,9 хил.броя. Намаление при млечните овце също се предвижда, като техният брой се прогнозира да се понижи до 1,01 млн.глави, а година по рано е бил 1,053 млн.броя. Предизвикателствата пред млечния сектор са в растящите разходи за изхранване на животните при по-бавното повишение на изкупните цени на млякото.
- По данни на Млечната обсерватория на ЕК за периода м.януари-юли, изкупеното мляко в България намалява с 6%, като по оценки на САРА общото изкупено мляко за 2022 г. може да падне до 650 хил.т.

Развитие на млечната верига в света

- Продължава спадът при обема на изкупеното мляко в ЕС за периода м.януари-юли 2022 г. в сравнение със същия период на 2021 г. с -0,5%, като по-голямо намаление може да се очаква през следващите месеци.
- Изкупните цени за килограм мляко продължават да нарастват в целия ЕС – за м.юли с 3%, за м.август – 2%. Изкупните цени за първи път се различават значимо между страните от Прибалтика (Полша, Латвия, Литва и Естония) и страните от Централна и Източна Европа, като най-ниската е цената в Естония (0,48 евро/кг), а най-висока в Полша и Литва (0,51 евро/кг).
- Цената на суровото краве мляко на Спот пазара Лоди в Италия през м.септември се увеличава с 4,5% до ниво около 0,70 евро/л., което се дължи на недостатъчно предлагане на мляко извън регулирания пазар.
- Продължава повишението при цените на месечна база на млечните продукти в Съюза – обезмаслено сухо мляко (+0,5%); пълномаслено сухо мляко (+1,4%); масло (+1%), сирене Чедър (+2,8%); сирене Гауда (+1,7%), суроватка (+2,8%).
- Нараства износа от ЕС за САЩ на масло (+1%), а при сирената се запазва нивото от предходната година.

Актуална информация

- От 5 до 31 октомври 2022 г. фермерите, кандидатствали по схемите за обвързана подкрепа за животни за Кампания 2022, следва да докажат произведената и реализирана от тях продукция. Реализацията на млякото и млечните продукти се доказва за периода от 01.10.2021 до 30.09.2022.
- Предвижда се Наредба 3 да бъде заменена с електронна система, в която ще бъдат въведени всички данни за стопанствата. Очаква се в бъдеще всички електронни системи на министерството да бъдат интегрирани в обща платформа.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	06.2022	07.2022	08.2022	09.2022*	10.2022*
България	80.19	82.14	84.10	86.00	89.00
ЕС (13)	90.22	91.88	94.54		

Източник: ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (САРА)

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	07.2022	08.2022	09.2022	Δ% м-1	Δ% у-1
България					
ЕС (28)	737.3	723.7	727.6	+0.5	+39.8

Източник: ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	07.2022	08.2022	09.2022	Δ% м-1	Δ% у-1
България	2240.0	2192.0	2272.0	+3.6	+47.2
ЕС (28)	1390.6	1400.4	1414.1	+1.0	+75.9

Източник: ЕК (цените са към последна седмица на месеца). За България, цените са от ДКСБТ и отразяват цените на складове на едро, на готови за крайния потребител продукти, с включен ДДС.

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	07.2022	08.2022	09.2022	Δ% м-1	Δ% у-1
България	1560.0	1621.0	1644.0	+1.4	+41,7
ЕС (28)	909.5	915.3	940.7	+2.8	+47.5

Δ% м-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец

Δ% у-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Въпреки намалението при производството на краве мляко в ЕС запасите от млечни продукти нарастват с 23% до около 2,9% от произведеното мляко до момента. Обемът не е толкова проблемен, но предвид развитието на пазара вероятно запасите ще продължат да се увеличават през следващите месеци. Основна причина за това е намаляващият износ (-6% за първите седем месеца), докато производството на мляко е намляло с 561 хил.т., което не е достатъчно за да компенсира спада на износа. Високите цени на вътрешния пазар стимулират вноса и за периода той се е увеличил с 16 %.
- Прогноза на холандската Robobank за развитието на производството на мляко за основните седем страни производители предполага увеличение на запасите предназначени за износ от четвъртото тримесечие, поради слабо увеличение на предлагането и застои при търсенето. Цените на млякото в повечето региони остават високи през третото тримесечие, но вече има признаци, че пазарът е достигнал своя пик. Глобалните референтни цени на фуражите намаляха през третото тримесечие, което може да помогне, за стабилизиране доходността в млечния сектор.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- След значителното повишение на цените на едро на говеждото и телешкото месо отбелязано през м. юли, ценовите нива през м.август се понижиха до 6845 лв./тон кланично тегло (-11,4%). Плавното намаление на цените с около 5-8% на месечна база ще продължи поради очакванията за ръст в направлението за кланиците, с оглед на нарасналите разходи за изхранване през зимните месеци.
- По данни на МЗм, до края на м.юли в промишлени условия са произведени 3,9 хил. тона говеждо и телешко месо. В сравнение със същия период на 2021 г. е реализирано увеличение със 620 тона. По предварителни оценки на САРА, очакваното производство в кланиците до края на годината може да достигне между 7,2 и 7,3 хил. тона.
- Произведеното свинско месо в кланичните предприятия през периода м.януари – юли 2022 г. възлиза на 47,5 хил. тона, според официалната информация. В сравнение със същия период на предходната година се наблюдава ръст с 12%. България е една от малкото държави-членки с положителна динамика на производството, като за първото полугодие в ЕС е отчетено намаление на произведените количества с 4% на годишна база.
- Намаленото предлагане и свиването наполовинето от свине в ЕС, под натиска на рекордно високите разходи за фуражи и енергия, движи нагоре ценовите нива. Отчетеното увеличение в края на м. септември спрямо същия период на миналата година е с 52%. Динамиката на европейските цени се отразява върху българските, които се очаква да достигнат 4,20 лв./кг кланично тегло през следващите месеци (+21% на годишна база).
- Цените на тон кланично тегло на пилешкото месо се задържат устойчиво над равнището при свинското месо, което е прецедент за последните години. Стабилното вътрешно търсене и високи разходи за ресурси ще движат цените нагоре, като очакваният ръст на годишна база ще е с около 43%. Производството на месо от бройлери в кланиците до м.юли е в размер на 52,4 хил. тона (+2%).

Важни събития през м. септември, 2022 г.

- На проведеното през месеца заседание на Групата за граждански диалог за животинските продукти към ЕК представителите на Асоциацията на преработвателите и търговците на пилешко месо (AVEC) очертаха рисковете от повишените цени на енергията. Особен чувствителни звена са развъдните стопанства и фермите за отглеждане на птици, като липсата на финансова подкрепа би довела до намаляване или дори спиране на производството. От организацията считат за необходимо прилагането едновременно на краткосрочни и дългосрочни мерки на ниво ЕС. В краткосрочен план е необходима подкрепа за справяне с инфлацията и използването на алтернативи на руския газ, а в дългосрочен – информираност и финансиране на инвестициите към по-устойчиви източници на енергия.

Цени, лв./тон кланично тегло

	06.2022	07.2022	08.2022	09.2022*	10.2022*
Говеждо и телешко месо	6845	7726	6845	6500	6000
Свинско месо	3853	3931	4009	4050	4200
Пилешко месо	4303	4264	4205	4250	4350
Агнешко месо	16879	15236	14630	-	-

*Прогнозни цени

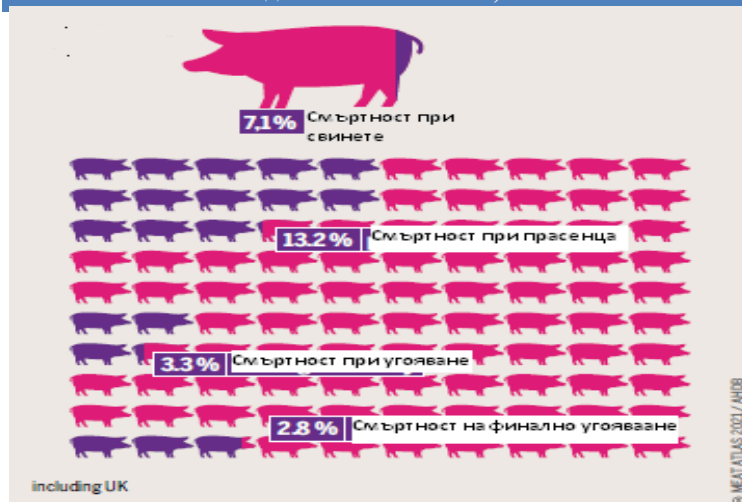
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- Индексът на световните цени на месото на ФАО, понижи стойността си за втори пореден месец но остава с 8% над нивото от същия период на 2021 г. Причините за низходящото движение са в икономическата цикличност, като в момента е достигнат някакъв връх, около който ще се въртят цените или ще има продължаващо покачване, започващо през зимните месеци.
- По прогнози на ЕК производството на говеждо и телешко на годишна база ще падне с 0,8% до 6,8 млн. т., като приблизително със същия процент ще се свие и вътрешното потребление. Очакванията са негативната тенденция да продължи и през 2023 г.
- Производството на свинско месо в Китай през 2023 г. ще се повиши с близо 2% до около 52 млн. тона, според прогнозата на USDA. Стабилизиранието на равнищата на местната продукция и вътрешните цени ще доведат до свиване на вноса с около 1,85 млн.т.
- Ограничаването на възможностите за експорт на свинско месо от ЕС е сред водещите причини за очаквания спад на производството през 2023 г. (-0,7% спрямо оценките за 2022 г.), съгласно доклада на USDA.

Смъртност в свинеждането в ЕС на различните етапи на отглеждане на животните, 2019 г

Източник: https://eu.boell.org/sites/default/files/2021-09/MeatAtlas2021_final_web.pdf?dimension1=ecology